

hvorpaa man kan bygge en Afgjørelse af, hvor meget der af samme tilhører Gaardmændene, og hvormed der tilhører Huusmændene. Man kan altsaa ikke komme til en Udskifning imellem disse, og man har derfor ingen anden Vej at gaae end enten at lade den tidligere Fællesbenyttelse vedblive eller at see at finde en Udvei, hvorved Jorderne enten fordeelagtigt kunne benyttes som en Heelhed eller gaae over i de individuelle Eieres Hænder. At lade dem helliges til Benyttelse paa den tidligere Maade, erkjendes af Alle for i høieste Grad uhensigtsmæssigt, saa uhensigtsmæssigt, at man, hvis der ikke aabnede sig nogen anden Udvei, maastee hellere maatte beslutte at expropriere den Eiendomsret, der nu bestaaer, og derpaa disponere over den hele Strækning. Dette vilde imidlertid være en meget besværlig Omvei, og man maatte dog ogsaa i saa Fald sætte den lovgivende Magt i Bevægelse og sætte den saaledes i Bevægelse, at den i Genhold til det Princip, der er opstillet i vor Grundlov om Expropriation med Hensyn til almeeenlyttige Niemed, optraadte imod den specielle Form af Eiendomsretten, der nu bestaaer. Naar man ikke vil gjøre dette, saa maa man enten lade, hvad der hidtil er benyttet i Fællesskab, gaae over til ogsaa at være fælles Eiendomsret undergivet, men saaledes, at Fælleseierne, d: Communerne, blive satte istand til at benytte, hvad der tilfalder dem, paa en bedre Maade, end hidtil skeet er, eller ogsaa lade Jorderne ved speciel Overenskomst gaae over til virkelig individuel Eiendom, og det er det, hvorpaa Loven gaar ud. Jeg troer, at Lovudkastet, betragtet fra dette Standpunkt, aldeles ikke griber ind i de private Eiendomsforhold paa anden Maade end den, hvorpaa Lovgivningsmagten bestandig har været berettiget til at gribe ind. Der kan fremkomme saa uheldige Former af Eiendoms- og Besiddelsesret, at den almindelige Interesse nødvendig kræver en Udvei af samme, og selve den hele Lovgivning om Udskifning af Landet i foregaaende Aarhundrede berøede dog væsentlig paa samme Erkjendelse, at Staten maa kunne gribe ind og sige, at den for det Heles Skyld, uden Hensyn til aldeles individuelle Ønsker, maa kunne foreskrive en anden Benyttelse og en Afgjørelse af Eiendomsretten, hvorved denne

kommer til at faae en anden Form, end den hidtil har havt. Den Gang gif man endog saa vidt, at man litted, at en Minoritet kunde fremtvinge den Forandring i Formen, hvorunder Eiendommene besadtes og benyttedes, thi Minoriteterne kunde fremkalde Udskifning. Det er nu et lignende Princip, der kommer til Anvendelse i nærværende Lovudkast; efterat det ved Domstolene er fastsat, at Gaardmænd og Huusmænd begge have en Ret til de paagjældende Jorder, men som de hidtil have udøvet under en uheldig Form, og da det derhos er erkjendt, at der ikke er nogen af Domstolene anvendelig Norm, hvorefter denne Benyttelses- og Besiddelses-Form kan forandres, træder den lovgivende Magt til og fratager Ingen af Ejerne Noget, men foreskriver kun, hvad der er nødvendigt, for at en bedre Benyttelse af Eiendommene for de samme Eiere kan komme tilstede. Videre gaar Lovudkastet i Virkeligheden ikke; det gaar ikke ud paa at fratage eller tildele Nogen Eiendommene.

Hvad nu angaar de specielle Interesser og Ønsker om, at Loven maa komme ud, saa er det allerede opløst, at der er et meget stærkt positivt Ønske fra den ene Side, fra Huusmændenes, om, at Loven maa komme istand; fra den anden Side er der derhos aldeles ingen ivrig eller virksom Modstand. Vi have jo nemlig ikke seet — hvad man maatte vente i en Sag, hvor man paaberaaber sig Eiendomsrettens Hellighed og Domstolenes mindstrænke Ret til at afgjøre Eiendomsstrætter — nogen alvorlig Protest fremkomme fra Gaardmændenes Side mod, at vi besatte os med denne Sag. Hvad der foreligger, er alene det, at Gaardmændene, efterat Sagen er kommen i den Stilling, at de, ved den hidtil stedsundne Afgjørelse synes at være blevne begunstigede, ikke ligefrem have villet sætte sig i positiv Bevægelse for at fremkalde en Forandring af, hvad man maa antage stemmer med deres Interesse, og der ligger vistnok allerede en meget stærk Aerkjendelse fra Gaardmændenes Side af Sagens Retfærdighed deri, at nogle af dem have sluttet sig til et Andragende om en saadan Lov, og at de øvrige have siddet stille med nogle enkelte Undtagelser. Jeg anfører dette, fordi jeg har læst en Artikel i et offentligt